

14. 6. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vyčerpání patentového práva podle práva Evropských společenství

Práva duševního vlastnictví vytvářejí překážky volného pohybu zboží (popřípadě služeb), neboť udělují svému majiteli právo zamezit uvedení chráněných statků na trh v některém z členských států Evropské unie. Tato skutečnost je v přímém rozporu s Římskou smlouvou (Smlouva o založení Evropského společenství), jejímž cílem je mj. vytvořit evropský prostor, v němž se může nerušeně rozvíjet společný trh.

Práva duševního vlastnictví vytvářejí překážky volného pohybu zboží (popřípadě služeb), neboť udělují svému majiteli právo zamezit uvedení chráněných statků na trh v některém z členských států Evropské unie. Tato skutečnost je v přímém rozporu s Římskou smlouvou (Smlouva o založení Evropského společenství), jejímž cílem je mj. vytvořit evropský prostor, v němž se může nerušeně rozvíjet společný trh. Protože však právní řády všech členských států uznávají duševní vlastnictví (právo k nehmotným statkům) za hodné ochrany podobně jako vlastnictví „klasické“ (zejména k věcem) a dávají jejich majiteli či oprávněnému uživateli účinné prostředky obrany před narušením a ohrožením těchto práv, zaručuje Římská smlouva jisté pravomoci jednotlivým státům. Podle ustanovení článku 30 Římské smlouvy jsou pravidla, která určují podmínky existence práva duševního vlastnictví, výhradně stanovována legislativou každého členského státu. Nesmí ale jít o „svévolnou diskriminaci nebo zastřené omezování obchodu mezi členskými státy“.

Uvedené pravomoci států se týkají pouze existence práv duševního vlastnictví, avšak jejich provádění je podřízeno komunitárnímu právu (články 81 a 82 Římské smlouvy), což potvrzuje i judikatura Evropského soudního dvora. Ve své rozhodovací praxi se tento justiční orgán již několikrát přiklonil ke stanovisku, že porušení pravidla volného pohybu, zapříčiněné předmětem práva duševního vlastnictví, je v zásadě nepřijatelné. Omezení je možné připustit pouze tehdy, pokud je odůvodněno ochranou „specifického předmětu“ toho kterého druhu práva duševního vlastnictví.

Konkrétním typem duševního vlastnictví, na který se vztahuje uvedená problematika, je tzv. patentové právo. Podle českého práva v něm jde o to zajistit majiteli patentu výhradní právo použít vynález za účelem výroby průmyslového výrobku a jeho uvedení do oběhu (přímo nebo udělením licence třetí osobě), jakož i právo postavit se jakémukoliv padělání. Za onen „specifický předmět“ zde můžeme považovat právo majitele patentu zabránit uvedení statků, na něž se vztahuje patentová ochrana, na trh kteréhokoliv cizího státu.

České vnitrostátní právo upravuje problematiku patentového práva zákonem [527/1990 Sb.](#), o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, v platném znění, a v prováděcí vyhlášce [550/1990 Sb.](#), o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů, v platném znění. Dále také Pařížskou úmluvou na ochranu průmyslového vlastnictví, uzavřenou v roce 1883 v Paříži, přičemž součástí českého právního řádu se stala prostřednictvím vyhlášky [64/1975 Sb.](#)

Aby mohl být nějaký vynález patentován, musí splňovat minimálně tyto předpoklady: 1. předmět ochrany musí být vyjádřen ve smysly vnímatelné podobě, 2. novost výrobku, 3. musí se jednat o výsledek vynálezecké činnosti, 4. průmyslová využitelnost, 5. nesmí jít o vyluku z patentovatelnosti

(podrobnosti stanoví zákon [527/1990 Sb.](#)). Otázka vyčerpání práva se nicméně týká již zmíněného „specifického předmětu“, tedy uvést výrobek na zahraniční trh je možné jen se souhlasem majitele patentu. Jak již bylo řečeno, provádění práv duševního vlastnictví podléhá komunitárnímu právu, které se „ze všech sil“ snaží zabránit podstatnému narušování volného pohybu zboží, služeb, pracovních sil a kapitálu (výjimky ponechám stranou). Evropský soudní dvůr dal ve svém rozhodování o slučitelnosti vnitrostátně, na území členského státu omezeného „specifického předmětu“ patentové ochrany (práva znemožnit vývoz výrobku, uvedeného na trh se souhlasem majitele patentu v jednom členském státě, na území jiného) s primárním a sekundárním právem Společenství již několikrát najevo, že je nezbytné vycházet z území všech členských států EU jako jediného, obrovského komunitárního trhu.

Jakmile tedy bude v ČR platit právo Evropských společenství (jeho včlenění do českého právního řádu po vstupu do EU), musí si majitel patentu uvědomit přinejmenším jednu závažnou věc. Její podstata tkví ve smazávání hranic, respektive překážek obchodování. Intrakomunitární hranice (mezi členskými státy navzájem) prakticky přestanou hrát roli i v oblasti tak problematické, jakou je obecně právo duševního vlastnictví. Pokud bude výrobek, na který se vztahuje patentová ochrana, poprvé uveden na trh jakéhokoliv z členských států a pokud tak učiní majitel patentu sám, popřípadě s jeho souhlasem někdo jiný, majitel patentu se již v budoucnu nebude moci postavit proti vývozu daného výrobku do jiného členského státu. Zmíněné právo se vyčerpává výrobou a prvním uvedením do oběhu v rámci EU majitelem samým (nebo s jeho souhlasem), neboť „specifický předmět“ patentového práva je poté již naplněn.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na víkend - týden v české justici očima šéfredaktora](#)
- [Jak nahradit úředně ověřený listinný podpis elektronicky podepsaným PDF](#)
- [Ujednání o místě výkonu práce v pracovní smlouvě a jeho výklad dle Nejvyššího soudu](#)
- [Srovnání české a švýcarské praxe při moderaci smluvní pokuty v kontextu sportovního práva](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 21.: Podnikání v energetice](#)
- [Přijetí usnesení valné hromady v rozporu se zákazem uloženým předběžným opatřením](#)
- [Kdo vlastní mosty a kdo má povinnost je udržovat?](#)
- [Moderace smluvní pokuty v kontextu judikatury](#)
- [Povinnosti společenství vlastníků v souvislosti s hlasovacími lístky při hlasování „per rollam“](#)
- [Nové riziko pro manažery: odpovědnost za kartely](#)
- [10 otázek pro ... Lukáše Mokrého](#)